

Veřejná správa není nudná

Jak funguje GIBS, jak se střeží hrad, které regiony v Evropě jsou nejbohatší, a které naopak nejchudší? Odpovědi na tyto otázky a stovky dalších nabízí nová učebnice veřejné správy. Napsala ji pedagožka Alena Lochmannová z Plzně.

Lucie Sýkorová

„Když jsem začala v roce 2012 vyučovat, zjistila jsem, že mi některé učebnice nevyhovují a že mě nebaví. A když nebaví mě, nebudou bavit ani studenty. Začala jsem proto vytvářet vlastní,“ vzpomíná drobná blondýnka, která je dlouholetou členkou Mensy a byla letos nominována do soutěže Žena regionu. Učebnice s názvem Základy veřejné správy je už čtvrtou, kterou napsala. Že je to nezávinný obor? „Veřejná správa není nudná. Nuda je, když si tu práci nudnou uděláme. I ve veřejné správě najdeme plno zajímavostí,“ podotýká Alena Lochmannová.

Jak vznikala vaše učebnice veřejné správy a pro koho je určena?

Publikace je určena pro střední odborné školy, vysoké školy, ale i pro širokou veřejnost. Koncept této učebnice je trochu jiný, než na jaký jsme běžně zvyklí. Já jsem jako student učebnice nikdy neměla příliš ráda. Nebylo v nich nic moc zajímavého a ani jsme s nimi příliš nepracovali. Chtěla jsem tedy vytvořit jinou učebnici.

Co se týká konkrétně veřejné správy, měla jsem pocit, že se vyučuje trochu nekonceptně a útržkovitě. Když jsem zjistila, kolik veřejnoprávně zaměřených škol v republice je, rozhodla jsem se, že má cenu napsat učebnici na toto téma. Cílem bylo sepsat ucelený koncipovaný soubor informací, z kterého by mohli čerpat nejen středoškoláci, ale i vysokoškoláci a případně i zaměstnanci úřadů, kteří si chtějí rozšířit povědomí mimo svůj rámec působnosti.

Hledala jsem dlouho nakladatelství, které by takovou „jinou“ učebnici publikovalo. Nakonec jsem našla nakladatelství Computer Media a jejich koncept se mi líbil. Ke každému tématu uvádím nosný text, což je základní výklad, a k tomu pak ještě nějaké zajímavosti nebo upřesnění. Například zde čtenář najde vysvětlení, co je to

udělení koncese, public governance atd. Protože jsme součástí EU, zmiňuji v učebnici také pojmy jako Listina základních práv Evropské unie, Lisabonská smlouva, Maastrichtská smlouva, kodaňská kritéria, subsidiarita atd. A snažili jsme se i o mezioborové propojení. Z mých zkušeností vyplývá, že právě to baví studenty nejvíc. Například když přednáším o automatické identifikaci, uvedu k tomu zajímavost, jak kdysi vznikl čarový kód, a to si studenti zpravidla zapamatují nebo spojí právě s tím tématem.

Které další učebnice jste napsala?

První byla učebnice logistiky v roce 2013. V té době u nás byla k dispozici jen zhruba 20 let stará učebnice, která už byla zastaralá. Nyní plánujeme na základě poptávky studentů a učitelů dotisk. Dále jsem napsala ještě Cestovní ruch, Personalistiku a nyní jsem dokončila Bankovníctví, které vyjde v příštím roce. Učebnice se snažíme každé dva roky aktualizovat.

Nemáte v plánu udělat i e-verzi?

Zatím ne. Ale protože současní studenti jsou taková „online generace“, je součástí učebnice i řada odkazů na další zdroje informací na webu. Například v učebnici o bankovníctví zmiňuji také téma bitcoinů, ke kterému jsem přidala odkaz se seznamem míst, kde lze bitcoiny platit.

Zabývala jste se také výzkumem ve vězeňské službě. Co jste přesně zkoumala a k čemu jste došla?

Výzkum jsem prováděla od června 2013 do července letošního roku, tedy čtyři roky. Navštívila jsem celkem pět věznic po celé republice, ale kvůli ochraně respondentů neuvádím, které to byly. Ve výzkumu jsem se věnovala primárně tělesným modifikacím odsouzených, a to z toho důvodu, že se domnívám, že je to velmi důležitý prvek neverbální komunikace. Hlavním zjištěním je, že se mi tato domněnka potvrdila.

FOTO: LUCIE SÝKOROVÁ

Alena Lochmannová

Například co se týká extrémistů, málokdy dnes už najdeme někoho, kdo má vytetované přímo hákové kříže. Často se používá symbolika jako například zašifrovaná hesla nebo číselná symbolika – čísla, která nahrazují písmena v abecedě. Tetování tak může odkazovat například číslem 18 na Adolfa Hitlera, může být uvedeno datum jeho narození nebo odkazuje na jiné osobnosti, aniž by to bylo na první pohled zřejmé. Nebo někdo může mít vytetovaný náborový plakát SS takovým způsobem, že to vypadá jako hezké umělecké tetování. To vše je potřeba znát z hlediska resocializace a zabránění další rekrutaci extrémistů.

Někteří vězni, kteří byli ve vězení šikanováni, zase mohou mít například potetovanou ruku různými barvami, protože vězeňští tatéři si na nich zkoušeli barvy. Nebo mívají na zádech vyteťovaný ešus na znamení toho, že umývali ešusy ostatním, atd.

Zjistila jsem, a snažím se na to v rámci výzkumu také apelovat, že je velmi důležité pohlížet na každého odsouzeného komplexně. Tedy právě i včetně tetování. Vězeňské tetování lze poznat bezpečně, z hlediska barvy, techniky i provedení... Věřím, že výzkum může pomoci vězeňské službě s odsouzenými lépe pracovat. Ať už psychologům, speciálním pedagogům, ale i vězeňskému managementu.

Jak se podle vás daří začleňování odsouzených po propuštění z vězení zpět do společnosti?

Je velmi důležité, do jakého prostředí se vrací. Pokud se vrací k rodině a mají motivaci najít si práci, je zde řada ne-

ziskových organizací, jako například Rubikon, které jim mohou pomoci. To je ta správná cesta. Ale takových odsouzených je bohužel spíše minimum. Setkala jsem se s řadou odsouzených a zjistila jsem, že v některých případech to nejlepší, co posléze předvedli, se naučili právě ve vězení. A to i přes velmi kvalitně odváděnou práci psychologů a speciálních pedagogů. Ti ale samozřejmě nemohou vězňům suplovat rodinu... A recidiva je u nás bohužel stále vysoká.

Doporučila byste například starostům, aby více využívali právě i vězňů například na pomocné práce jako uklízení sněhu, sekání trávy atd.?

Nebála bych se toho, ale chtělo by to vstoupit do jednání s někým, kdo dotyčné vězně zná – tedy například s vězeňským psychologem. V zahraničí funguje ve větší míře koncept otevřených věznic, kde vězni chodí do práce, pěstují zeleninu, starají se o včelstva atd. Díky tomu odsouzení neztrácí pracovní návyky. Naše republika se snaží i v tomto držet krok, i když je to u nás zatím spíše v plenkách.

Organizovala jste také kurzy finanční gramotnosti. Na kterou věkovou skupinu jste cílila a jak tyto kurzy probíhaly?

Organizovali jsme především soutěže na toto téma. Pojem finanční gramotnost u nás není příliš oblíbený a je až trochu vyčpělý, leckdy se za něj totiž schovávala i jakási prezentace produktů. Organizovali jsme jak soutěže pro děti na základních školách, tak kurzy pro dospělé. To pro mě byla velká zkušenost. Zjistila jsem díky tomu, že mnoho lidí opravdu žije „z ruky do úst“, a mnozí jsou velmi ovlivnitelní různými finančními poradci. Měla jsem radost, když jsem viděla, že naše činnost má smysl. Nyní připravuji projekt v oblasti finanční gramotnosti zaměřený na děti z dětských domovů. To je ale úplně v začátcích. A často školím pedagogy v tom, jakým způsobem podávat finanční gramotnost dětem přirozeně.

V čem konkrétně školíte pedagogy?

Především v tom, aby byli schopni sami organizovat například právě soutěže pro své žáky. Přesvědčili jsme se o tom, že soutěžní charakter děti motivuje a baví. Cílem je přivést je k tomu, aby

začaly o financích uvažovat. Nemyslím si, že žák na základní škole musí nutně vědět, co je inflace a jak funguje ekonomika. Ale měl by být znalý toho, že je nějaký rodinný rozpočet, s kterým rodina hospodáří, a že výdaje nemohou zkrátka přesáhnout příjmy. Pokud tuto znalost nezískají, zpravidla se pak v budoucnosti nebojí úvěrů a půjček. Moje generace ještě byla vychovávána v tom, že půjčky a úvěry jsou svým způsobem tabu, a bylo to dobře.

Jak jste financovali organizování soutěží, využívali jste dotace?

V prvním roce jsme měli menší dotaci z evropských fondů, v dalších letech už ne. Ale protože jsme viděli, že studenty soutěže opravdu baví, chtěli jsme v ní pokračovat. Vymysleli jsme to tak, že jsme zapojili studenty z 3. a 4. ročníků, kteří soutěže prakticky organizovali dobrovolnický podle našeho konceptu. A tento model se velmi osvědčil.

Mezi vaše aktivity patří také organizování kurzů pro seniory ve spolupráci s ÚMO Plzeň 3. Jak tato spolupráce probíhá?

Kurzy se konají vždy na jaře a na podzim. Byl to nápad mé kolegyně, já na kurzech působím jako lektorka. Úřad městského obvodu poskytuje prostory, oslovil seniory, kteří žijí na jeho území, a hradí jim polovinu kurzovního. Jde především o oblast práce s počítačem a internetem, mnozí senioři jsou v tomto směru stále trochu odstrčení. Přitom by informační technologie rádi využívali, například ke komunikaci s vnoučaty, která jsou v zahraničí. Dalším tématem, kterému se na kurzech věnujeme, je nebezpečí různých obchodních nabídek na internetu. A já v poslední době vedu kurzy základů úpravy fotografií.

Během kurzů nám opět pomáhají naši studenti ze Střední školy informatiky a finančních služeb, kteří se pohybují mezi účastníky kurzů a pomáhají jim individuálně. Snažíme se hlavně o lidský přístup a to senioři opravdu oceňují. A přínosné je i to, že se zde setkávají právě studenti se seniory – studenti se učí trpělivosti, kterou zpravidla nemívají, a starší generace zase získá na tu mladou jiný pohled, než má zažitý.

Myslíte si – na základě svých zkušeností s vedením takových kurzů –, že by čeští senioři měli zájem o e-government a byli schopní ho využívat?

Myslím, že ano. Na kurzech vidím, že mají opravdu velkou chuť se učit. Už jen když jim ukážeme, že se mohou elektronicky objednat například na magistrát na vyřízení dokladů, aby nemuseli čekat, vidíme, že to má smysl. Často to opravdu hned využijí a mají pak i důvod být na sebe hrdí. Myslím, že seniory mnohdy až podceňujeme, když říkáme, že jsou počítačově negramotní. Mnozí nedostatek znalostí dohánějí pracovitostí a pílí. Takže si myslím, že e-government by měl určitě smysl i pro ně.

Vraťme se ještě na závěr k veřejné správě – co by podle vás bylo potřeba v našich poměrech zlepšit?

Trochu mi ve veřejné správě chybí přirozená ochota a lidský přístup. Možná by se mohlo víc pracovat se zaměstnanci veřejné správy, kteří přicházejí do kontaktu s veřejností, aby se podařilo odstranit konotace, že veřejná správa je nepřátelská. Také bych uvítala, aby adaptační programy ve veřejné správě nebyly jen formální. Úředníci dostanou nějaký organizační řád a schéma fungování úřadu, ale nemají žádného mentora nebo konzultanta, s kterým by se mohli poradit. Pak někdy pravá ruka neví, co dělá levá... ■

